

ΟΣΟ ΜΠΟΡΕΙΣ - Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΘΕΜΑ: Ο ποιητής προτείνει κάποιους κανόνες και ηθικές αρχές για την καθημερινή κοινωνική ζωή, ώστε να μπορέσει ο άνθρωπος να διατηρείσαι την αξιοπρέπεια του και την ατομικότητα του μέσα στο πλήθος.

ΝΟΗΜΑ

Το «Όσο μπορείς» αποτελεί το ποίημα του Καβάφη που αποδίδει τις σκέψεις του ποιητή για το πώς θα πρέπει οι άνθρωποι να αντιμετωπίζουν τη ζωή τους, ώστε να μπορέσουν να διαφυλάξουν τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπειά τους. Ο ίδιος υπήρξε πάντοτε μετρημένος στις κοινωνικές του επαφές, καθώς επέλεγε με προσοχή τους ανθρώπους με τους οποίους συναναστρεφόταν και απέφευγε τις περιττές κοινωνικές εκδηλώσεις.

Ο Καβάφης αναγνωρίζει, ότι πολλές φορές οι άνθρωποι, παρά τις συνεχείς τους προσπάθειες, δεν κατορθώνουν να κάνουν τη ζωή τους όπως ακριβώς θα ήθελαν, είτε γιατί δεν πετυχαίνουν πάντοτε τους στόχους τους είτε γιατί οι περιστάσεις είναι αντίξοες. Ο ποιητής επομένως αντιλαμβάνεται, ότι οι άνθρωποι δεν έχουν πάντοτε τον έλεγχο της πορείας που θα ακολουθήσει η ζωή τους, καθώς πολύ συχνά παρά τις επιθυμίες μας, τα πράγματα εξελίσσονται τελείως διαφορετικά, γι' αυτό και αποδέχεται εξ αρχής το ενδεχόμενο αυτό. Εκείνο όμως, που οι άνθρωποι μπορούν να ελέγξουν είναι ο τρόπος με τον οποίο θα διαχειριστούν την προσωπική τους ζωή. Ακόμη, μας λέει ο ποιητής, κι αν δεν μπορείς να κάνεις τη ζωή σου όπως τη θέλεις, τουλάχιστον προσπάθησε -όσο μπορείς- να μην την εξευτελίζεις μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου.

ΔΟΜΗ

1^η Ενότητα: 1^η στροφή: Μην εξευτελίζεις τη ζωή σου.

2^η Ενότητα: 2^η στροφή: Τρόποι εξευτελισμού και αποτέλεσμα.

ΓΛΩΣΣΑ: Ιδιότυπη καβαφική γλώσσα, στοιχεία δημοτικής με καθαρεύουσα.

ΥΦΟΣ: Πεζολογικό, απλό, δεν υπάρχουν ρήματα, επίθετα, ούτε εκφραστικά μέσα.

ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ: Παρομοίωση.

Ο ΤΙΤΛΟΣ

Ο Καβάφης προτείνει να ακολουθήσουμε το δύσκολο δρόμο της αντίστασης στη μαζοποίηση. Αναγνωρίζει τις δυσκολίες που υπάρχουν και γι' αυτό δεν είναι απόλυτος και αυστηρός. Η φράση «όσο μπορείς» τονίζει τη δυσκολία του προσωπικού αγώνα που ο καθένας μας πρέπει να δώσει.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ Β' ΕΝΙΚΟΥ

Ο Καβάφης χρησιμοποιεί το β' ενικό μιας και πρόκειται για ένα ποίημα που απευθύνεται στον αναγνώστη. Ο ποιητικός τόνος γίνεται έτσι οικείος και άμεσος.

ΙΔΕΕΣ – ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ:

- Εκφράζει μέσα από τις συμβουλές μια προσωπική στάση ζωής: όσο μπορεί ο άνθρωπος να κρατά την αξιοπρέπειά του.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

1. Ποιες προσπάθειες θα πρέπει να καταβάλει ο άνθρωπος, για να υπερασπιστεί την προσωπική ελευθερία και την αξιοπρέπειά του; Συσχετίστε την απάντησή σας με τον τίτλο του ποιήματος.

Ο ποιητής θεωρεί ότι κάθε άνθρωπος οφείλει να προστατεύσει την αξιοπρέπειά του με το να αποφεύγει τη διαρκή συναναστροφή με ανθρώπους που δεν έχουν κάτι ουσιαστικό να προσφέρουν. Η καθημερινή επαφή με παρέες και ανθρώπους που έχουν ως μόνο κίνητρο τη διασκέδαση, λειτουργεί αρνητικά σε σχέση με τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς μας. Ο καθένας μας επομένως θα πρέπει, όσο μπορεί, να περιορίζει τις περιττές επαφές και να φροντίζει για τη διαφύλαξη της ατομικότητάς του. Σημαντικό, βέβαια, είναι αυτό που αναφέρει ο Καβάφης στον τίτλο του ποιήματος, ότι δηλαδή δεν μπορούμε απόλυτα να προφυλάξουμε τον εαυτό μας από την κακή επιρροή των συναναστροφών μας, αλλά θα πρέπει να το προσπαθήσουμε. Η διαφύλαξη δηλαδή της ατομικότητάς μας είναι μια δύσκολη διαδικασία, καθώς είμαστε διαρκώς εκτεθειμένοι στην καθημερινή επαφή με ανθρώπους, τους οποίους συχνά δεν έχουμε επιλέξει εμείς. Επομένως, η προσπάθειά μας χρειάζεται μεγάλη αποφασιστικότητα.

2. Καταγράψτε τις μετοχές και εξηγήστε τη γραμματική και σημασιολογική λειτουργία τους.

Οι μετοχές του ποιήματος είναι οι εξής: πηγαίνοντας, γυρίζοντας και εκθέτοντας. Οι μετοχές αυτές είναι τροπικές και αποκαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο θέτουμε σε κίνδυνο την ατομικότητα και την αξιοπρέπειά μας. Με το να πηγαίνουμε δηλαδή σε κάθε κοινωνική εκδήλωση, εκθέτουμε τον εαυτό μας στην ανοησία που συνοδεύει η καθημερινή συνύπαρξη με ανθρώπους που δεν έχουν να μας προσφέρουν κάτι το ουσιαστικό.

3. Ποιόν κίνδυνο επισημαίνει ο ποιητής στον τελευταίο στίχο; Με ποιόν τρόπο πιστεύετε ότι ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά;

Ο κίνδυνος που ενυπάρχει στη διαρκή έκθεση του ατόμου στις ανούσιες συναναστροφές είναι η αλλοτρίωσή του. Η αλλοτρίωση ουσιαστικά σημαίνει ότι ο άνθρωπος έχει χάσει την ατομικότητά του, την προσωπικότητά του, σε σημείο που έχει γίνει πια ίδιος με τη μάζα και δεν μπορεί να αναγνωρίσει τα ιδιαίτερα στοιχεία του εαυτού του. Για να αποφευχθεί επομένως ο κίνδυνος της αλλοτρίωσης, θα πρέπει να φροντίζουμε τη σωστή επιλογή των ανθρώπων με τους οποίους συναναστρεφόμαστε.

4. Ποιες κοινωνικές εκδηλώσεις μπορούν, σύμφωνα με τον ποιητή, να ευτελίσουν τη ζωή του ατόμου; Γράψτε, αν θέλετε, ένα σύγχρονό σας παράδειγμα.

Το ζήτημα που επιχειρεί να αναδείξει ο ποιητής είναι ότι πέρα από το είδος των εκδηλώσεων, τελικά η καθημερινή σπατάλη του χρόνου μας με φίλους και γνωστούς,

δεν μπορεί παρά να έχει αρνητικές συνέπειες, καθώς όσο περισσότερο προσπαθούμε να ενταχθούμε σε μια παρέα και όσο περισσότερο χρόνο αφιερώνουμε στους άλλους, τόσο περισσότερο χάνουμε τον εαυτό μας. Βέβαια, ο κίνδυνος είναι ακόμη πιο φανερός όταν αφιερώνουμε το χρόνο μας σε εκδηλώσεις όπου οι άνθρωποι λειτουργούν σαν μια μάζα, και αφήνουν στην άκρη τα ιδιαίτερα στοιχεία της προσωπικότητάς τους.